

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Vývoj daně z příjmů od roku 1993 se zaměřením na daňově uznatelné náklady

Lada Vyskočilová

Bakalářská práce

2008

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu
Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lada VYSKOČILOVÁ**

Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Ekonomika a celní správa**

Název tématu: **Vývoj daně z příjmů od r.1993 se zaměřením na daňově uznatelné náklady**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod - cíle a metody
2. Účetní a daňové náklady
  - 3.1.Nájemné
  - 3.2.Finanční majetek
  - 3.3.Výdaje za zaměstnance
  - 3.4.Rezervy
  - 3.5.Dary
  - 3.6.Pohledávky
  - 3.7.Odpisy
4. Závěr

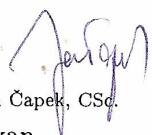
Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Vančurová, A., Váchalová, L., Daňový systém ČR, VOX 2006
Kubátová, K., Daňová teorie a politika, ASPI 2006
Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších novel
Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění daně z příjmů, ve znění
pozdějších novel
Archiv Poslanecké sněmovny on-line, www.psp.cz
Stránky Ministerstva financí on-line, www.mfcr.cz
Stránky Statistického úřadu on-line, www.czso.cz

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jan Pavel, Ph.D.**
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **29. října 2007**
Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2008**

prof. Ing. Jan Čapek, CSc.
děkan

L.S.

doc. Ing. et Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. října 2007

SOUHRN

Práce popisuje vývoj daně z příjmů od daňové reformy v roce 1993 do současnosti, přičemž je zaměřena na problematiku daňových nákladů. Mapuje nejdůležitější změny, které přinesly jednotlivé novely v této oblasti. Vedle komparace znění zákona o dani z příjmů je problematika analyzována s využitím případových studií. V závěru práce je provedeno zhodnocení vývoje zákona o dani z příjmů.

KLÍČOVÁ SLOVA

daňové náklady; daňové právo; daňová reforma; daň z příjmů; účetní náklady

TITLE

Evolution of Income Tax since 1993 with indication of tax deductible expenses

ABSTRACT

The thesis follows the evolution of income tax from the 1993 tax reform to the present day focusing on tax deductible expenses. It surveys the most important changes brought by each of the subsequent amendments. The thesis uses case studies to analyse the impact of these amendments on tax deductible expenses beside comparing the actual wording of the law. The thesis concludes by assessing the evolution of income tax.

KEYWORDS

tax deductible expenses; tax law; tax reform; income tax; accountable expenses

Obsah

Úvod – cíle a metody

1. Daňová reforma v ČR po roce 1993

2. Reforma daně z příjmů

2.1. Daně z příjmů do roku 1993

2.1.1. Soustava odvodů daní z příjmů organizací

2.1.2. Daně z příjmů placené obyvatelstvem

2.2. Konstrukce a vývoj daně z příjmů po daňové reformě

2.2.1. Daň z příjmů fyzických osob

2.2.2. Daň z příjmů právnických osob

2.2.3. Další důležité změny v zákoně o daních z příjmů

3. Účetní a daňové náklady

3.1. Účetní náklady

3.2. Daňové náklady

4. Případové studie

4.1. Nájemné

4.2. Finanční majetek

4.3. Zaměstnanci

4.4. Odpisy

4.5. Rezervy

5. Závěr

Úvod

Současná daňová soustava se snaží zajistit rovný přístup ke zdanění vůči různým subjektům. Jednou z daní, která se dotýká všech výdělečně činných obyvatel, je daň z příjmů. Zákon č.586/1992 Sb., který tuto daň upravuje, prošel během 14 let mnoha změnami. Snahou tvůrců novel je reagovat na vývoj podnikatelského prostředí v ČR, implementovat do zákona legislativu ES, snaží se o co největší srozumitelnost a jednoznačnost výkladu.

Cílem práce bylo analýzou a porovnáváním jednotlivých novel postihnout nejdůležitější změny, které tento zákon přinesl. Použila jsem k tomu úplné znění zákona č.586/1992 Sb. z let 1993, 1994, 1996, 1998, 2001, 2004, 2005, 2006 2007 a 2008, dále důvodové zprávy ke zněním těchto novel a odbornou literaturu zabývající se daňovou teorií.

Teoretická část je zaměřena na změny, které přinesly jednotlivé novely, praktická část se týká vybraných daňově uznatelných výdajů, protože tato položka významně ovlivňuje daňový základ a následně výši daně podnikatelských subjektů. Cílem bylo zjistit, kolik změn bylo zásadních a které měly pouze upřesňující charakter. Dalším cílem bylo zhodnotit, na kolik tento zákon zůstal srozumitelný pro běžné uživatele zákona, jako jsou např. účetní.

V první kapitole jsou shrnuty hlavní cíle daňové reformy v roce 1993, které jsou uvedeny v odborné literatuře.

Obsahem druhé kapitoly je nástin soustavy daní z příjmů před reformou a konstrukce nové daně. Pozornost je dále věnována dani z příjmů fyzických a právnických osob a změnám, které tyto daně nejvíce ovlivnily. Použila jsem k tomu zákony č.156/1989 Sb., č.157/1989 Sb., č.76/1952 Sb., č.36/1965 Sb. a č.389/1990 Sb.

Třetí kapitola je věnována rozdílu mezi účetními a daňovými náklady. K vysvětlení tohoto rozdílu jsem použila odbornou literaturu.

Ve čtvrté kapitole podrobnou analýzou a komparací vybraných paragrafů zákona o dani z příjmů je dokumentován vývoj vybraných daňových nákladů.

1. Daňová reforma v ČR po r. 1993

Po roce 1989 se v začala připravovat radikální daňová reforma, jejímž výsledkem bylo zavedení nové daňové soustavy od 1.1.1993. Tato daňová soustava se snažila zajistit rovný přístup ke zdanění vůči všem subjektům – fyzickým nebo právnickým osobám, občanům ČR nebo cizincům. Dalším cílem bylo posílení respektování daňových zásad, tj. spravedlnosti a schopnosti platit daň, neutrality v působení na rozhodování ekonomických subjektů, právní perfektnosti, minimální administrativní náročnosti. Protože nebylo možné dosáhnout všech těchto cílů najednou, byly daňové zákony často novelizovány.

Při tvorbě novel byla snaha o:*

1. sjednocení pravidel pro výpočet základu daně
2. posílení principu spravedlnosti
3. zvýšení neutrálního působení daní
4. využití převážně univerzálních typů daní
5. postupné snižování daňového zatížení subjektů
6. rozšíření předmětu daní a omezení daňových úlev a osvobození
7. snížení nákladů na správu a výběr daní
8. zkvalitnění správy a výběru daní a omezení možnosti daňových úniků
9. přiblížení konstrukce daně a daňového zatížení stavu v zemích Evropské unie

Jedním ze závažných opatření, kterými se realizovala daňová reforma, byla nová úprava zdanění příjmů právnických a fyzických osob. Tuto daň upravuje zákon č.586/1992 Sb., který prošel od svého vzniku mnoha novelami.

---

* Peková, J., Veřejné finance, úvod do problematiky. Praha: ASPI,a.s.,2005, s. 297

2. Reforma daně z příjmů v roce 1993

Reforma zákona o dani z příjmů měla za úkol sjednotit roztržitou soustavu několika zákonů o odvodech z příjmů do jedné právní úpravy.

2.1. Daně z příjmů do roku 1993

Do roku 1993 tvořilo soustavu odvodů z příjmů několik druhů daní. Pro podniky to byly odvody do státního rozpočtu a důchodová daň. Daně z příjmů placené obyvatelstvem obsahovaly daň ze mzdy, daň z příjmů z literární a umělecké činnosti a daň z příjmů obyvatelstva.

2.1.1. Soustava odvodů daní z příjmů organizací

Odvody do státního rozpočtu organizací upravovaly zákony č.156/1989Sb. o odvodech do státního rozpočtu a zákon č.157/1989Sb. o důchodové dani.

Zákon č.156/1989Sb. upravoval

- a) odvod z objemu mezd
- b) odvod ze zisku
- c) odvod z odpisů základních prostředků
- d) regulační a cenové odvody.

Této dani podléhaly státní podniky, podniky zahraničního obchodu, akciové společnosti, státní peněžní ústavy a další organizace.

Základem odvodu z objemu mezd byl objem mzdových prostředků zaúčtovaných k výplatě v běžném roce. Sazba daně činila 10-50% podle druhu činnosti organizace.

Zákon č.157/1989Sb. se zabýval:

- a) důchodovou daní
- b) daní z objemu mezd

Důchodové dani podléhaly státní podniky, jejichž zakladateli byly národní výbory, družstva, společenské organizace, podniky se zahraniční majetkovou účastí, soukromí podnikatelé a další poplatníci.

Předmětem důchodové daně byla veškerá činnost a příjmy výše uvedených subjektů. Sazba daně byla 25-65% podle typu organizace.

Daň z objemu mezd platili poplatníci důchodové daně z objemu vyplacených mezd. Sazba daně činila 10-50% podle druhu organizace.

Zemědělská družstva platila zemědělskou daň, která zahrnovala daň z pozemků, daň z objemu mezd a odměn a daň ze zisku.

2.1.2. Daň z příjmů placené obyvatelstvem

Soustava těchto daní obsahovala:

1. Daň ze mzdy / zákon č.76/1952 Sb./
2. Daň z příjmů z literární a umělecké činnosti / zákon č.36/1965 Sb./
3. Daň z příjmů obyvatelstva / zákon č.389/1990 Sb./

Daň ze mzdy platili občané ze svých mezd a platů. Sazba daně byla klouzavě progresivní. Rozpětí bylo od 5% do 20% podle výše základu. Tato sazba se zvyšovala nebo snižovala podle počtu osob, které poplatník vyživoval.

Dani z příjmů z literární a umělecké činnosti podléhali občané, kteří měli příjmy z umělecké činnosti a tyto příjmy nebyly předmětem daně ze mzdy. Základ daně tvořil rozdíl mezi příjmy a odčitatelnými položkami. Sazba daně byla v rozpětí 3 – 33%.

Daň z příjmů obyvatelstva zahrnovala dřívější daň z příjmů občanů ze zemědělské výroby a daň z příjmů obyvatelstva. Předmětem daně byly příjmy fyzických osob kromě příjmů z pracovního poměru a literární a umělecké činnosti. Základ daně tvořil rozdíl mezi příjmy a výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Sazba daně byla v rozpětí 15 – 55%.

V roce 1993 tento systém nahradily dvě univerzální daně:

- a) daň z příjmů fyzických osob – nahradila všechny dosavadní daně placené obyvatelstvem
- b) daň z příjmů právnických osob - nahradila odvody ze zisku, důchodovou daň a zemědělskou daň ze zisku.

Odvod z objemu mezd byl nahrazen pojistným na sociální, nemocenské a zdravotní pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

2.1.3. Shrnutí

Do daňové reformy v roce 1993 tvořilo soustavu daní z příjmů několik na sobě nezávislých daní a odvodů. Jednalo se o odvody do státního rozpočtu podle zák. č.156/1989 Sb. a důchodovou daň podle zák. č.157/1989 Sb. pro organizace a daň ze mzdy, daň z příjmů

z literární a umělecké činnosti a daň z příjmů obyvatelstva pro fyzické osoby. Tyto daně měly kořeny v éře socialismu a neodpovídaly potřebám tržního hospodářství, které se u nás po roce 1989 začalo rozvíjet. Proto bylo nutné nahradit stávající daňový systém novým.

2.2. Konstrukce a vývoj daně z příjmů po daňové reformě

Daňová reforma sloučila složitý systém daní a odvodů do jedné univerzální daně, kterou upravuje zákon č.586/1992 Sb. Tento zákon se v roce 1993 skládal ze čtyř částí:

1. část: Daň z příjmů fyzických osob

- poplatníci daně /§2/
- předmět daně /§3/
- osvobození od daně /§4/
- základ daně /§5/
- jednotlivé dílčí základy /§6-10/
- výpočet příjmů spoluvlastníka, účastníka sdružení, společníka /§ 11-13/
- nezdanitelná část základu daně /§ 14/
- sazba daně /§16/

2. část: Daň z příjmů právnických osob

- poplatníci daně /§17/
- předmět daně /§18/
- osvobození od daně /§19/
- základ daně /§20/
- sazba daně /§21/

3. část: Společná ustanovení

- zdroj příjmů /§22/
- základ daně /§23/
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů /§24 a §25/
- odpisy hmotného a nehmotného majetku /§ 26-33/
- položky odčitatelné od základu daně /§34/
- sleva na dani /§ 35/
- zvláštní sazba daně /§36/
- další ustanovení /§37-39/

4. část: Přejídná a závěrečná ustanovení /§40-42/

2.2.1. Daň z příjmů fyzických osob

Vývoj daně z příjmů fyzických osob je možno rozdělit na tři etapy. První významná změna od roku 1993 proběhla v roce 2006, kdy místo standardních odčitatelných položek byly zavedeny slevy na dani. Druhá podstatná změna je zavedení lineární daně 15% místo klouzavě progresivní sazby od roku 2008.

Tato daň rozděluje příjmy na pět dílčích daňových základů:

- příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti
- příjmy z kapitálového majetku
- příjmy z pronájmu
- ostatní příjmy

Souhrn těchto dílčích základů tvoří základ daně. Ten se upravuje o nezdanitelné části daně a o příjmy osvobozené od daně a další odčitatelné položky. Strukturu této daně znázorňuje následující schéma:

Schéma č. 1 Základ daně z příjmů fyzických osob

Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky
- pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění
= dílčí daňový základ příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků
Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí daňový základ příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti
Příjmy z pronájmu
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí daňový základ příjmů z pronájmu
Příjmy z kapitálového majetku
= dílčí daňový základ příjmů z kapitálového majetku
Ostatní příjmy
- výdaje na dosažení příjmu
= dílčí daňový základ ostatních příjmů

Zdroj: Vančurová, A., Láchová, L., Daňový systém 2006 aneb učebnice daňového práva, Praha: I.VOX a.s. ,2006, str.112

Jak je patrné ze schématu, dílčí základy daně jsou rozděleny do tří skupin. V první skupině jsou příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků, kde si poplatník odečte pouze výdaje na zdravotní a sociální pojištění / do roku 2008/, zbylá částka celá podléhá dani.

Další skupinu tvoří příjmy z podnikání a příjmy z podnájmu. U této skupiny příjmů bylo do roku 2008 možné odečíst zaplacené pojistné. Dále si poplatník odečte výdaje skutečně vynaložené na dosažení a udržení příjmů. Rozdíl mezi příjmy a výdaji může být i záporný.

Do třetí skupiny patří příjmy z kapitálového majetku a ostatní příjmy. Možnost uplatnění výdajů je u této skupiny omezená.

Základ daně získáme součtem jednotlivých dílčích základů. Tento základ se upravuje o zákonem stanovené odpočty. Standardní odpočty upravuje zákon, nestandardní odpočty je možno uplatnit v prokázané výši, jejich velikost však může být limitována. V roce 1993 základní odpočty tvořily: odpočet na poplatníka, odpočet na každé vyživované dítě, nevýdělečnou manželku, odpočty z důvodu invalidity a odpočet pro studenty. Samostatně výdělečné osoby mohly uplatnit odpočet ztráty z minulých let. V průběhu dalších let počet možných odpočtů rostl. V roce 2005 bylo možno uplatnit tyto odpočty:

Standardní:

- odpočet na poplatníka
- odpočet na vyživovanou osobu
- odpočet na manželku bez vlastních příjmů
- odpočet z důvodu invalidity
- odpočet pro studenty

Tyto odpočty byly valorizovány s ohledem na míru inflace.

Nestandardní:

- úroky z úvěrů na bytové potřeby
- dary na veřejně prospěšné účely
- příspěvky na penzijní připojištění
- zaplacené příspěvky člena odborové organizace
- daňová ztráta
- odpočet výdajů na výzkum a vývoj
- odpočet části výdajů na výchovu učňů

Od roku 2006 byly všechny standardní odpočty nahrazeny slevou na dani. Slevu na dani může podnikající fyzická osoba dále uplatnit na zaměstnance se zdravotním pojištěním a na pořízení registrační pokladny.

Na základ daně po odpočtu odčitatelných položek se uplatní daňová sazba. Ta byla do roku 2008 klouzavě progresivní. I sazba daně prošla vývojem. Počet daňových pásem se z šesti v roce 1993 snížil na čtyři, byla snižována nejvyšší mezní sazba daně ze 47% v roce 1993 na 32% od roku 2000 a v roce 2008 byla zavedena jednotná sazba daně 15%. Od roku 2005 bylo umožněno společné zdanění manželů, které bylo po zavedení jednotné daně v roce 2008 zrušeno.

Pro fyzické osoby-podnikatele byl od zdaňovacího období 2004 zaveden institut minimální daně. Ten měl zabránit daňovým únikům tím, že poplatníci, kteří trvale vykazovali ztrátu a přesto dál podnikali, budou muset zaplatit daň z minimálního základu, který se rovná polovině průměrné mzdy. Toto opatření skončilo v roce 2008.

Místo uplatnění prokazovaných výdajů mohou podnikatelé – fyzické osoby zvolit alternativu-uplatnění paušálních výdajů. Od roku 1993 byla jejich výše u příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství 50%, u ostatních příjmů 30%.

V roce 2006 došlo ke zvýšení výdajových paušálů na 80% pro zemědělskou výrobu a lesní a vodní hospodářství, na 60% pro příjmy ze řemeslných živností, na 50% pro ostatní živnosti, na 40% pro příjmy z autorských práv a pro příjmy z jiného podnikání. Důvodem bylo jeho do té doby poměrně nízké využití v praxi.

Od roku 2001 mohou drobní podnikatelé místo podání standardního daňového přiznání uplatnit paušální daň. Podmínkou je, že fyzická osoba nemá zaměstnance, není plátcem DPH a roční výše příjmů v posledních třech letech nepřesáhla 1 mil. Kč.

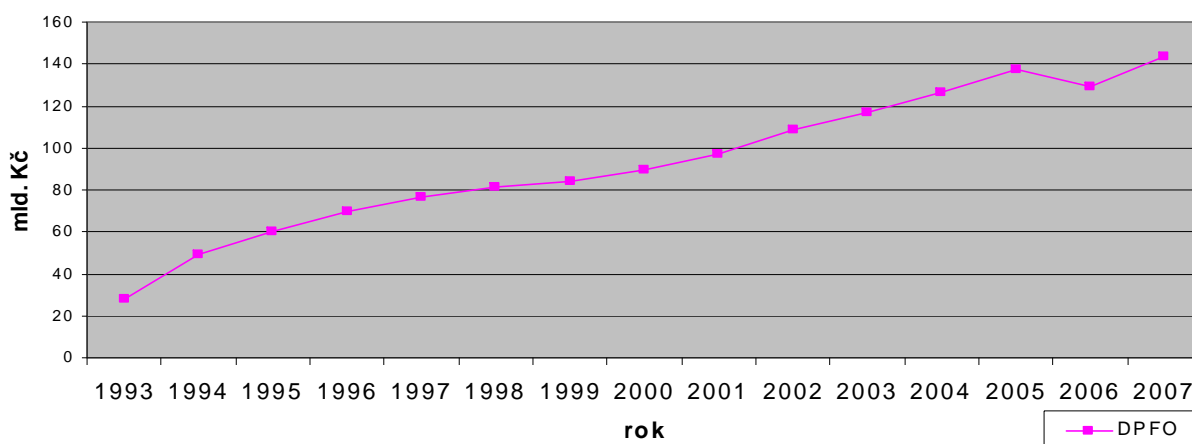
Následující tabulka a graf ukazují inkaso daně z příjmů fyzických osob v letech 1993-2007. /Údaje jsou v miliardách Kč./

Tabulka č. 1 Přehled inkasa DPFO

rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
DPFO	28,3	49,3	59,9	69,94	76,52	81,57	83,98	89,29	97,33	108,5	116,8	126,7	137,2	129,5	143,4

Zdroj: Daňová správa, přehled vývoje inkasa daní v ČR v letech 1993-2007

Graf č. 1 Přehled inkasa DPFO

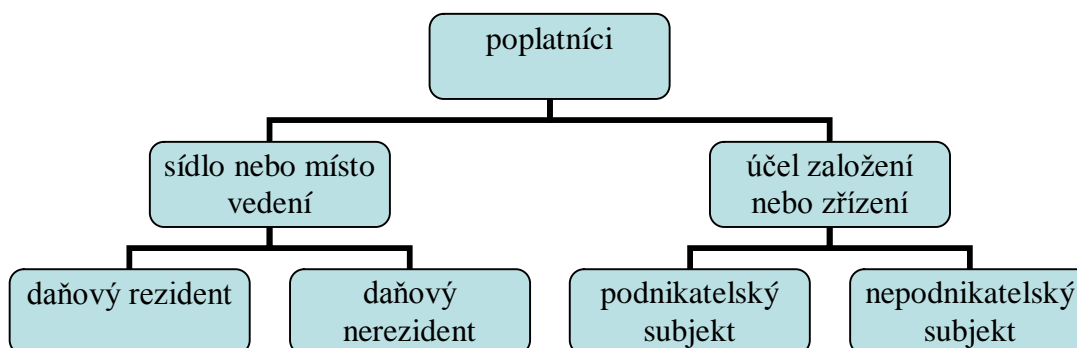
Zdroj: Daňová správa, přehled vývoje inkasa daní v ČR v letech 1993-2007

Od roku 1993 do roku 2005 inkaso daně z příjmů fyzických osob vykazovalo trvalý růst. V roce 2006 následoval mírný pokles. To mohlo být způsobeno úpravou prvních dvou sazeb daně z 15% na 12% a z 20% na 19% a rozšíření prvního pásma daňové sazby na 121.200,- Kč. Vliv mělo také zavedení společného zdanění manželů. Další důvod mohla být náhrada nezdanitelných částí základů daně slevami na dani. Tato opatření společně se zvýšením výdajových paušálů měla snížit daňové zatížení především nízkopříjmových skupin a drobných podnikatelů. Zároveň mělo vyvolat vyšší zájem o aktivní zaměstnání a podnikání fyzických osob. V roce 2007 příjmy z DPFO opět významně vzrostly.

2.2.2. Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je univerzální daň, které podléhají všechny právnické osoby. Rozdělení poplatníků ukazuje následující schéma:

Schéma č. 2 Poplatníci daně z příjmů právnických osob

Zdroj: Vančurová, A., Láchová, L., Daňový systém 2006 aneb učebnice daňového práva, Praha: 1.VOX a.s., 2006, str.160

Daňový rezident má neomezenou daňovou povinnost, daňový nerezident zdaňuje pouze příjmy ze zdrojů na území ČR.

Podnikatelské subjekty jsou ty, které byly zřízeny za účelem podnikání. Dani z příjmů u nich podléhají veškeré příjmy z činnosti a z nakládání s majetkem. Nepodnikatelské subjekty nebyly zřízeny za účelem dosažení zisku. Dani z příjmů podléhají v omezeném rozsahu.

Jako u fyzických osob i u právnických se daň vypočítává z daňového základu. Tento základ se u poplatníků, kteří vedou účetnictví, odvozuje od výsledku hospodaření před zdaněním. Ten představuje rozdíl, o který příjmy převyšují výdaje. Výsledek hospodaření se dále upraví o položky, které nejsou předmětem daně, o osvobozené příjmy a o příjmy, které tvoří samostatný základ daně. Dále se výsledek hospodaření zvýší o položky, které neoprávněně zkracují příjmy a o účetní náklady, které nelze uznat jako daňové.

Strukturu daně ukazuje následující schéma:

Schéma č. 3 – Výpočet základu daně z příjmů právnických osob

Hospodářský výsledek vykázaný v účetnictví
- příjmy, které nejsou předmětem daně
- osvobozené příjmy
- příjmy, které tvoří samostatný základ daně, nezahrnované do základu daně
+ náklady, které nelze uznat jako daňové uznatelné, částky neoprávněně zkracující příjmy
- mimoúčetní náklady, které lze uznat jako daňové náklady
+,- úprava výnosů
= základ daně
- daňová ztráta
- dary na veřejně prospěšné účely
= upravený základ daně

Zdroj: Peková, J., Veřejné finance, úvod do problematiky, ASPI, 2005, str. 308

Stejně jako poplatníci DPFO i poplatníci daně z příjmů právnických osob si od základu daně mohou odečíst odčitatelné položky a od vypočtené daně potom slevy na dani. Od roku 1993 tvoří jednu z odčitatelných položek ztráta vykázaná v minulých účetních obdobích.

Od roku 1994 do konce zdaňovacího období 2004 mohl vlastník nebo nájemce v rámci leasingu při pořízení nebo prvním pronajmutí nového hmotného majetku odečíst od základu daně 10%, 15%, popř. 20% ze vstupní ceny příslušného majetku (tzv. odečet reinvestic).

Od základu daně sníženého o odčitatelné položky lze dále odečíst podle §20 odst. 8 ZDP hodnotu darů na veřejně prospěšné účely. Minimální a maximální hodnotu, která se může takto

odečíst, stanoví zákon. Okruh příjemců darů se během let stále rozšiřoval. V roce 1993 to byly dary na financování vědy a vzdělání, kultury, školství, na požární ochranu, na podporu mládeže, na účely sociální, zdravotnické, ekologické, humanitární, charitativní a náboženské, tělovýchovné a sportovní poskytnuté obcím a právnickým osobám. V roce 1994 byly mezi příjemce zařazeny i fyzické osoby provozující školská a zdravotnická zařízení a zařízení na ochranu zvířat. Od r. 2005 je možno poskytovat dary i invalidním fyzickým osobám na zdravotnické prostředky nehrazené zdravotními pojišťovnami, na rehabilitační a protetické pomůcky a na majetek usnadňující těmto osobám vzdělání a zařazení do zaměstnání.

Ve zdaňovacích obdobích 2001 -2007 bylo možno také odečíst 30% výdajů na výuku učňů. V roce 2005 přibyla další odpočitatelná položka, a to odpočet výdajů na projekty výzkumu a vývoje.

Neziskové subjekty mohou dále od základu daně odečíst částku vykázaného základu daně (při základu daně do 300.000,- Kč), částku 300.000,- Kč (pokud základ daně bude vyšší) nebo částku ve výši 30% ze základu daně (pokud základ daně převyší 1.000.000,- Kč). veřejné vysoké školy a veřejné výzkumné instituce mají od zdaňovacího období 2005 výše uvedené limity zvýšeny tak, že základ daně mohou snížit maximálně o 3.000.000,- Kč, použijí-li prostředky takto získané ke krytí nákladů na vzdělávání, vývoj a výzkum. Pokud by 30% snížení činilo méně než 1 milion korun, mohou odečíst milion korun, maximálně však do výše základu daně.

Sleva na dani se stejně jako u fyzických osob týká zaměstnávání pracovníků se změněnou pracovní schopností a uplatnění slevy při nákupu registrační pokladny.

Sazba daně u právnických osob je lineární a od roku 1993 byla už devětkrát snížena. Vývoj sazby znázorňují následující tabulka a graf:

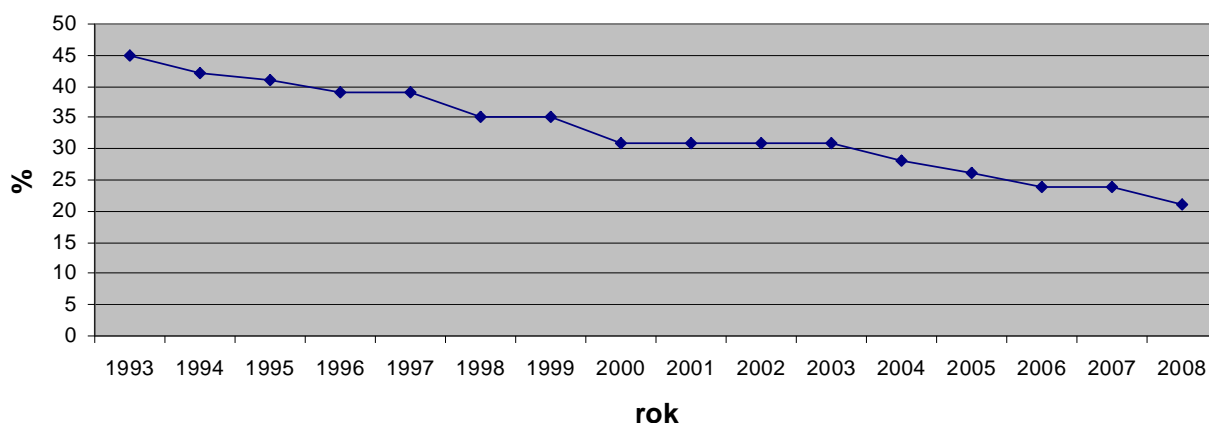
Tabulka č.2 Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Sazba	45%	42%	41%	39%	39%	35%	35%	31%	31%	31%	31%	28%	26%	24%	24%	21%

Zdroj: zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Graf č. 2 Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob

Zdroj: zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

2.2.3. Další důležité změny v zákoně o daních z příjmů

Zákon č.586/1992 Sb. byl již více jak devadesátkrát novelizován. Zásadní systémové změny byly obsahem jen některých z nich, většina novel byla důsledkem přijetí jiných zákonných úprav, např. obchodního zákoníku, zákoníku práce nebo zákona o účetnictví.

Jednotlivé novely reagovaly především na změny v průběhu transformace ekonomiky, snižování daňového břemene, omezení legálního vyhnutí se daňové povinnosti, upřesnění legislativy.

V návaznosti na novelu obchodního zákoníku byla do § 38 zákona o dani z příjmu v roce 2000 zpracována pravidla pro přiznání k dani z příjmů při fúzích, rozdělení a převodu obchodního jmění, při přeměně veřejné obchodní společnosti nebo na veřejnou obchodní společnost. Dále byl upraven režim zdanění při uzavření smlouvy o převodu zisku, kdy ovládající osoba bude mít ze zákona povinnost provést vyrovnání s minoritními akcionáři ovládané osoby.

V roce 2003 byly do paragrafů 23a – 23d zákona o dani z příjmů zapracovány Směrnice Rady č. 90/434/EHS o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, převodech majetku a výměnách podílů a Směrnice Rady č. 90/434/EHS o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností. Dosavadní právní úprava již obsahovala koncepci zdanění, nebyla však uplatňována důsledně na všechna převáděná aktiva.

V roce 1996 přibyla do zákona č.586/1992 Sb. další kapitola, věnovaná zvláštním ustanovením pro výběr daně. Odpovědnost a povinnosti plátců daně fyzických osob ze závislé činnosti, výběr a placení této daně, uplatnění a způsob prokazování nezdánitelných částek při výpočtu této daně. Tato kapitola byla v dalších letech rozšířena o úpravu osvobození příjmů z licenčních poplatků a úroků z úvěrů a půjček, způsobu vytváření ceny sjednané mezi spojenými osobami, stanovení daně z příjmů u investičních společností vytvářejících podílové fondy.

V návaznosti na změnu zákona o účetnictví v roce 2004 bylo nutné provést v zákonu o daních z příjmů změny, které by na tuto novelu navazovaly. Šlo především o ustanovení o vedení daňové evidence, kterou by se řídily ty fyzické osoby, které nemají povinnost vést účetnictví.

Další významné změny, které se promítly do zákona o dani z příjmů do roku 2008, jsou například tyto: zjednodušení některých postupů při zdaňování úrokových výnosů u právnických osob, omezení uznávání ztráty z prodeje cenných papírů.

Některé další změny, které se týkají daňově uznatelných nákladů, jsou rozebrány v praktické části mé práce.

2.2.4. Shrnutí

V oblasti zdanění příjmů fyzických osob došlo postupně k několika zásadním změnám. Počet daňových pásem se z šesti v roce 1993 snížil na čtyři, byla snižována mezní sazba daně ze 47% v roce 1993 na 32% od roku 2000 a v roce 2008 byla zavedena jednotná sazba daně 15%. Zároveň se zvyšovaly odpočitatelné položky. Od roku 2005 byl výčet slev na dani rozšířen o možnost slevy na vyživované dítě a daňový bonus. Dále bylo umožněno společné zdanění manželů, které bylo zrušeno v roce 2008.

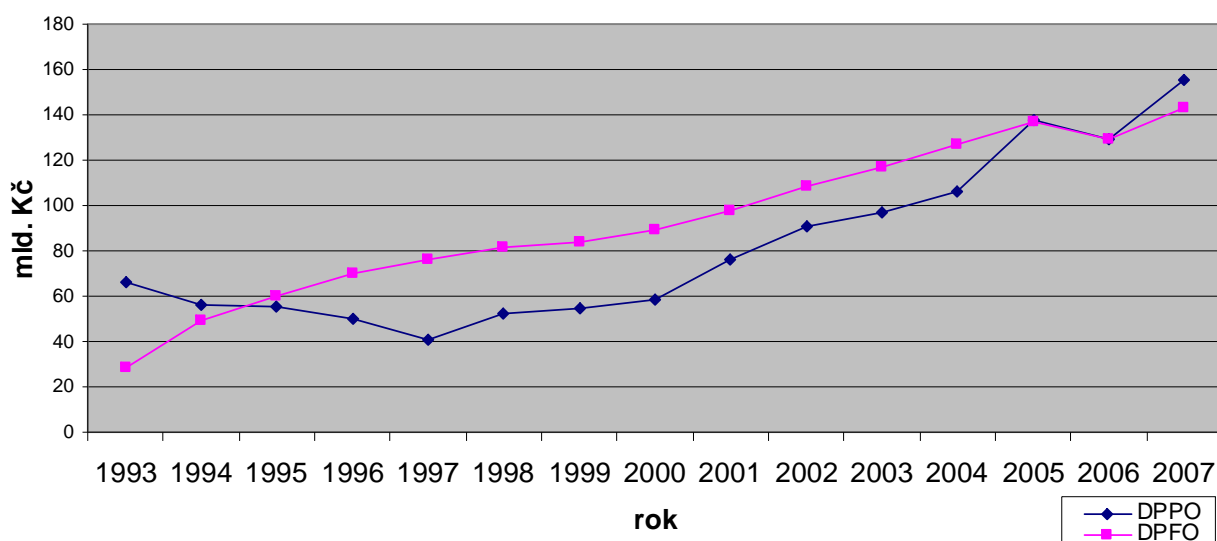
Pro podnikající fyzické osoby byla zavedena v roce 2004 povinnost platit i v případě ztráty minimální daň. Toto opatření bylo v roce 2008 novelou zákona zrušeno. V roce 2006 došlo ke zvýšení výdajových paušálů z 50% na 80% pro zemědělskou výrobu a lesní a vodní hospodářství, z 25% na 60% pro příjmy ze řemeslných živností, z 25% na 50% pro ostatní živnosti, z 30% na 40% pro příjmy z autorských práv a z 25% na 40% pro příjmy z jiného podnikání. Institut paušální daně a výdajové paušály byly zavedeny z důvodu snížení administrativní náročnosti jak u drobných podnikatelů, tak u správců daně. Změna výše výdajových paušálů měla zajistit větší využití hlavně drobnými podnikateli.

Pro právnické osoby má velký význam postupné snižování sazby daně z příjmů, které zmírňuje jejich daňové zatížení.

Většina novel zákona o daních z příjmů reagovala především na postup transformace naší ekonomiky a na požadavky z praxe. Jen několik novel mělo zásadní charakter. Některé novely reagovaly na změny v jiných zákonech, jiné pouze blíže upřesňovaly stávající stav.

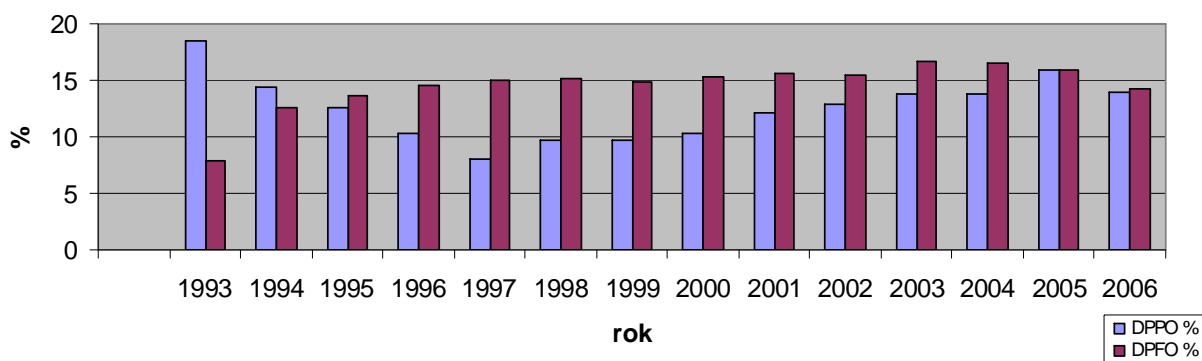
Jak je vidět na následujícím grafu, i když se sazby daně a tím i daňové zatížení poplatníků postupně snižovaly, inkaso těchto daní vykazuje růst.

Graf č. 3 Vývoj inkasa daně z příjmů fyzických a právnických osob

Zdroj: Daňová správa, přehled vývoje inkasa daní v ČR v letech 1993-2007

Graf č. 4 Podíl inkasa DPPO a DPFO na celkových rozpočtových příjmech

Zdroj: Česká daňová správa, přehled vývoje inkasa daní v ČR v letech 1993 – 2007, státní závěrečné účty, vlastní výpočty

Z výše uvedeného grafu je patrné, že v prvních letech transformace ekonomiky měla velký podíl na celkových příjmech rozpočtu daň právnických osob, téměř 20%. Daň z příjmů fyzických osob tvořila nepatrnou část státního rozpočtu. Mohlo to být způsobeno tím, že podnikatelský sektor se teprve začal vyvíjet. Osob samostatně výdělečně činných bylo málo a netvořily tak velké zisky jako podniky. Dalším důvodem mohla být vysoká sazba daně u právnických osob. V průběhu let se situace otočila a fyzické osoby přispívají nyní do státního rozpočtu větším dílem, než osoby právnické. Příčinou je také růst mezd, protože většinu výnosů daně z příjmů fyzických osob tvoří daň z příjmů ze závislé činnosti.

3. Účetní a daňové náklady

Pro výpočet daně z příjmu musíme upravit základ daně a pečlivě rozlišovat mezi účetními a daňovými náklady.

3.1. Účetní náklady

Do účetních nákladů se zahrnují veškeré náklady, které firmě v účetním období vzniknou. V účetnictví jsou evidovány v účtové třídě 5 a to podle druhu:

skupina účtů 50-55 - provozní náklady

skupina účtů 56 a 57 - finanční náklady

skupina účtů 58 - mimořádné náklady

skupina účtů 59 – daně z příjmů

Provozní náklady souvisejí s běžnou činností podniku, např. spotřeba materiálu, prodej zboží, mzdové náklady.

Finanční náklady souvisejí s finančními operacemi, např. kurzové rozdíly, úroky, poplatky za vedení účtu.

Mimořádné náklady vyplývají z mimořádných a nahodilých událostí vzhledem k běžné činnosti účetní jednotky, např. mimořádné škody.

Pro stanovení základu daně jsou u některých nákladů stanovena podrobná pravidla pro jejich uznání do daňového základu, některé náklady nelze uznat vůbec.

3.2. Daňové náklady

Daňově uznatelné náklady řeší § 24 odst.1 zák. č.586/1992 Sb. takto:

„Výdaje(náklady) na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštními předpisy. Ve výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů nelze uplatnit výdaje, které již byly v předchozích zdaňovacích obdobích ve výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů uplatněny. Pokud poplatník účtuje v souladu se zvláštním právním předpisem některé operace kompenzovaně, posuzují se náklady, jejichž uznatelnost je limitována výší příjmů s nimi souvisejících, obdobně jako by byly účtovány odděleně náklady a výnosy.“

Než jsou účetní náklady zahrnuty do daňových nákladů, musí splňovat tyto podmínky:

1. Musí věcně i časově souviset se zdanitelnými příjmy. V základu daně se nesmí uplatňovat náklady, které souvisí s příjmy vyňatými, osvobozenými, nebo se zdanitelnými příjmy vůbec nesouvisí.
2. Poplatník musí být schopen dokázat, že vynaložený výdaj souvisí věcně a časově se zdanitelnými příjmy. Tuto skutečnost může dokázat prostřednictvím účetních dokladů, smluv, výpisy z účtů atd.

Daňovou účinnost jednotlivých nákladů nelze prokázat pouze fakturou a dokladem o zaplacení. Splnění podmínky vynaložení konkrétního výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů je nutné prokázat z hlediska toho, zda povinnost vynaložení určitého konkrétního výdaje byla stanovena určitým obecně závazným předpisem /např. obchodním zákoníkem/ nebo jestli tato povinnost věcně vyplývala z příslušné uzavřené smlouvy nebo ekonomické podstaty předmětu činnosti poplatníka. Za daňová výdaj nemůže správce daně uznat výdaj, který nebyl prokazatelně vynaložen na sjednané věcné plnění nebo nebyl dohodnut v konkrétní smlouvě. Pokud např. poplatník zúčtuje do nákladů fakturu za určitou službu, např. poradenství, zprostředkování, a neprokáže, že tato služba byla opravdu provedena a v čem spočívala, správce daně ji může posoudit jako výdaj nedaňový.

3. Pokud právní norma stanoví limit pro uplatnění nákladu do daňového základu, potom se o daňový náklad jedná jen do výše tohoto limitu, bez ohledu na skutečně vynaloženou částku.
4. Náklad musí být nutný pro dosažení zdanitelných příjmů. V zákoně o dani z příjmů jsou vyjmenovány náklady, které lze daňově uznat, i když pro dosažení zdanitelných příjmů nutné nejsou.
5. Účetní náklad nesmí být jmenován zákonem jako náklad, který nelze daňově uznat.

6. Pokud je uplatnění účetního nákladu do základu daně vázáno na určité dodatečné podmínky, musí být tyto podmínky splněny.

V odstavci 2 § 24 zákona o dani z příjmů jsou pod písmeny a) až zv) vyjmenovány náklady, které lze také daňově uznat a podmínky jejich uznání. Jedná se zejména o odpisy hmotného majetku, zůstatkovou hodnotu hmotného majetku, příspěvky právnickým osobám, pojistné, nájemné, některé daně, rezervy a opravné položky, výdaje na pracovní a sociální podmínky, výdaje na pracovní cesty, škody vzniklé v důsledku živelních pohrom, hodnota cenného papíru, nabývací cena akcie, atd.

V §25 téhož zákona jsou vyjmenovány výdaje, které nelze uznat za daňově uznatelné. Jsou to např. výdaje na pořízení hmotného majetku, výdaje na zvýšení základního kapitálu, odměny členů statutárních orgánů, podíly na zisku, penále a úroky z prodlení, tvorba rezervního fondu, některé daně, účetní odpisy dlouhodobého majetku a další.

V praktické části mé práce se zaměřím na vývoj vybraných daňových nákladů, s kterými se podnikatelé nejvíce setkávají.

3.3. Shrnutí

Při sestavování daňového přiznání je nutné upravit daňový základ. K tomu je mimo jiné nutné posoudit daňovou účinnost jednotlivých výdajů. Aby mohl být výdaj uznán daňově, musí být skutečně vynaložen, musí sloužit k dosažení, zajištění a udržení příjmu, musí být prokazatelný a nebyl ještě v daňových výdajích uplatněn.

Výše uvedeným způsobem se posuzují ty vynaložené výdaje, které nejsou přímo řešeny v §24 a §25 ZDP. V těchto paragrafech jsou vyjmenovány další daňově uznatelné a daňově neuznatelné náklady a případně podmínky jejich uznání.

4. Případové studie

4.1. Nájemné

Nájemní vztahy jsou v podnikání velmi časté. Podnikatelé využívají buď operativní pronájem, kdy je věc po skončení nájemní smlouvy vrácena majiteli, nebo finanční pronájem s následnou koupí najaté věci /leasing/.

Operativní pronájem je běžný pronájem uskutečněný na základě nájemní smlouvy v souladu s ustanoveními Občanského zákoníku, kdy pronajímatel přenechává nájemci za úplatu věc, aby ji dočasně užíval. Předpokládá se, že po skončení pronájmu bude věc vrácena majiteli. U operativního podnájmu je respektován pro daňové účely účetní stav. Finanční pronájem je dlouhodobější pronájem, kdy si strany v nájemní smlouvě ujednají, že nájemce je oprávněn koupit pronajatou věc.

Daňovou uznatelnost nájemného upravuje § 24 odst.2 písm.h) zák.č.586/1992 Sb. /dále jen ZDP/. Podmínky finančního pronájmu potom §24 odst. 4 ZDP. Odkoupení najaté věci předčasně je upraveno v §24 odst.5 ZDP a předčasné ukončení leasingu bez odkoupení najaté věci v §24 odst.6 ZDP.

§ 24 odst.2 písm.h) ZDP stanoví, že uznatelným daňovým výdajem je také nájemné včetně nájemného s následnou koupí najaté věci. Od roku 2001 je odstavec doplněn o u stanovení, podle kterého se za finanční pronájem považuje i postoupení /cesse/ leasingové smlouvy na jiného pronajímatele.

Podmínky, za kterých lze leasing uznat jako daňový výdaj jsou upraveny v §24 odst. 4 ZDP. Jsou to:

- a) doba nájmu pronajímané věci je delší než 20% stanovené doby odpisování, nejméně však tři roky, u nemovitosti musí doba nájmu trvat alespoň osm let
- b) kupní cena najaté věci není vyšší než zůstatková cena, kterou by věc měla při rovnoměrném odpisování, pokud není již 100% odepsána.

Novela zákona z roku 1997 doplňuje:

- c) po ukončení leasingu zahrne poplatník /fyzická osoba/ odkoupený majetek do svého obchodního majetku.

Cílem změny bylo omezit daňové úniky podnikatelů, ke kterým dochází při finančním leasingu tím, že je předmětný majetek po skončení leasingu odkoupen do soukromého vlastnictví a následně při prodeji využít časový test pro osvobození příjmů od daně.

V roce 2003 jsou v tomto odstavci dále stanoveny limity pro uznání nájemného u osobního automobilu jako daňově uznatelného nákladu: pokud není osobní automobil využíván provozovatelem taxislužby nebo provozovatelem silniční motorové dopravy, platí podle tohoto zákona limit 900.000,- Kč, do kterého se zaplacené nájemné uznává jako daňový náklad, částka nad 900.000,- Kč již daňově uznatelná není.

V roce 2005 byl zvýšen limit pro uznání leasingu na osobní automobily do daňových nákladů z 900.000,- Kč na 1.500.000,- Kč.

Důvodem těchto změn byl fakt, že na vrub daňových nákladů jsou často uplatňovány vysoké částky z důvodu pořízení zbytečně luxusních automobilů. To ve svém důsledku znamená, že na komfort těchto uživatelů přispívají všichni poplatníci. Uplatnění limitu sleduje výrazné omezení pořizování těchto vozidel touto formou.

V odstavci 5 §24 ZDP se stanoví, že při předčasném ukončení leasingu s následným odkoupením věci se smlouva pro daňové účely překlasifikuje zpětně od data uzavření smlouvy na smlouvu o operativním pronájmu. Zaplacené nájemné se uzná pouze za podmínky, že kupní cena nebude vyšší než zůstatková cena.

Tato podmínka se od roku 1998 doplňuje o pozemky a jiný majetek vyloučený z odpisování – kupní cena nebude nižší, než cena určená podle zvláštního předpisu nebo soudním znalcem.

Tzv. smlouvu o subleasingu, na jejímž základě leasingový nájemce přenechal předmět k užívání jiné osobě, doplnila tento odstavec v roce 2001. Pro tuto smlouvu platí stejné podmínky jako pro předčasně ukončenou smlouvu. : „... Za nájemní smlouvu se pro účely tohoto zákona považuje i smlouva na základě níž nájemce užívající předmět nájmu podle smlouvy o finančním pronájmu s následnou koupí hmotného majetku přenechal tento předmět k užívání jiné osobě za úplatu.“/zák.č.586/1992 Sb., §24 odst.5 ve znění zák.č. 492/2000 Sb./

Další upřesnění podmínek, za kterých se nájemné uznává do nákladů při koupi najatého majetku se sjednanou dobou nájmu kratší, než je uvedeno v odstavci 4 písm. a) §24 ZDP, bylo do tohoto paragrafu zapracováno v roce 2004. V tomto případě se nájemné uzná jako výdaj jen při splnění podmínek uvedených v §24 odst. 5 písm. a) a u fyzických osob musí být zároveň splněna podmínka zařazení předmětu leasingu do obchodního majetku.

Nebudou-li dodrženy podmínky tohoto odstavce, nelze nájemné uznat za daňový výdaj. V daném případě je poplatník povinen podat dodatečná daňová přiznání a zvýšit o nájemné,

uplatněné v příslušných letech, základ daně. Nájemce si může o částku dříve zaplaceného nájemného zvýšit vstupní cenu odkoupeného majetku.

Stanovení kupní ceny pozemku v případě, kdy je s nájemní smlouvou uzavřena i smlouva o budoucí koupi, je v zákoně řešeno od roku 2004. Předchozí předpis byl nepřesný a umožňoval i pořizování pozemků na splátky, které byly deklarovány coby nájemné. Nyní tento předpis stanoví, že pokud je mezi nájemcem a pronajímatelem sjednána dohoda o finančním pronájmu s následnou koupí stavebního díla umístěného na pozemku, nájemné se uznává do nákladů za podmínky, že kupní cena pozemku bude vyšší, než cena zjištěná podle zvláštního předpisu.

Pokud by podnikatel chtěl ukončit leasing předčasně, musí postupovat podle odstavce 6 §24 ZDP. V tomto případě se o této smlouvě uvažuje jako o smlouvě o operativním pronájmu.

V roce 1998 byl odstavec doplněn o upřesnění, že daňovým výdajem je časově rozlišené nájemné do dne vrácení najaté věci, nebo skutečně zaplacené nájemné, je-li nižší než poměrná část nájemného.

Poslední změna, týkající se nájemného, byla vyhlášena zákonem č.261/2007 Sb. Minimální doba trvání leasingu u movitého majetku se podle tohoto zákona musí shodovat s minimálním dobou odpisování tohoto majetku. To znamená u osobních automobilů 5 let a u nemovitostí 30 let. V souvislosti s prodlouženou dobou pro odpisování se ruší limitovaná vstupní cena pro osobní automobily.

4.1.1. Shrnutí

Podnikatelé často využívají pronájem majetku, ať už formou operativního pronájmu nebo leasingu.

Operativní pronájem je běžný pronájem na základě nájemní smlouvy. U tohoto pronájmu je respektován účetní stav.

Leasing je pronájem s následnou koupí najaté věci. Podmínky daňové uznatelnosti upravuje §24 odst. 4-6 ZDP.

Tato část paragrafu 24 byla v průběhu 14 let mnohokrát novelizována. Upravovaly a upřesňovaly se podmínky, za kterých je možno výdaje na finanční leasing uznat daňově, byl zaveden limit pro uznání leasingu na osobní automobily. Byly řešeny daňové následky předčasného ukončení nebo postoupení leasingové smlouvy. Zásadní změna nastala v roce 2008, kdy bylo určeno, že doba finančního pronájmu nesmí být kratší, než doba, za kterou by se pronajatý předmět daňově odepsal.

Důvodem častých změn bylo omezit daňové úniky podnikatelů, přizpůsobení požadavkům praxe a co nejpřesnější formulace.

4.2. Finanční majetek

Dlouhodobý finanční majetek zahrnuje aktiva, která podnik nakupuje s cílem investovat volné peněžní prostředky způsobem, který mu přinese očekávaný výnos v podobě dividend, úroků a zhodnocení v důsledku růstu tržních cen těchto aktiv. Jsou to především:

1. majetkové podíly - např. akcie
2. jiné cenné majetkové papíry, u nichž je cílem kapitálové zhodnocení – např. podílové listy
3. dluhové cenné papíry – např. dluhopisy
4. poskytnuté dlouhodobé půjčky
5. termínované vklady
6. směnky

Příjmy z držby některých cenných papírů, např. dividendy, tvoří samostatný základ daně a proto se o tyto příjmy snižuje výsledek hospodaření. Jiné druhy cenných papírů samostatný základ daně netvoří a proto běžné výdaje související s jejich držbou, např. poplatky, provize, jsou daňovými náklady. Nabývací cenu podílu na obchodní společnosti lze zahrnout do daňových nákladů jen do výše příjmů z prodeje.

Daňově uznatelné výdaje v souvislosti s finančním majetkem řeší v zák. č.586/1992 Sb., paragraf 24 písm. r), w), ze) .

Při prodeji cenných papírů a majetkových podílů bylo do roku 2007 nutné rozlišovat, který druh cenného papíru je prodáván. Samostatně tak byl daňově posuzován:

- a) prodej akcií a podílů nepřeceňovaných na reálnou hodnotu – písm. w)
- b) prodej směnek – písm. ze)
- c) prodej ostatních cenných papírů – písm. r)

Do roku 1998 se v případě prodeje cenných papírů podle písm. r) postupovalo tak, že do daňových nákladů se mohla uplatnit celá cena pořízení, tedy i ztráta.

Od roku 1998 byl tento daňový náklad limitován výší příjmů z prodeje. Případná daňová ztráta se mohla uplatnit nejdéle ve třech následujících obdobích, ale jen do výše částky, o kterou příjmy převýší nabývací cenu v příslušném období.

Od roku 2004 bylo znovu možné hodnotu prodaných cenných papírů zahrnout do daňových nákladů bez omezení. Hodnota akcií se pro tyto účely od roku 2005 zvyšovala o náklady související s držbou podílu v dceřiné společnosti, pokud poplatník prokázal, že podle § 25 odst. 1 písm.zk) nebyly uznány jako daňové náklady.

V případě prodeje nabývacího podílu na obchodní společnosti /písm.w)/ nebyl do roku 1998 uplatňován žádný limit. Od roku 1998 platí omezení uplatnění výdajů jen do výše příjmu z prodeje.

Při prodeji směnek / písm. ze)/ nebylo do roku 2007 možné uznat jako daňově účinný výdaj každou jednotlivou ztrátu z těchto prodejů / bez vzájemných kompenzací/ , protože hodnota prodané směnky evidovaná na příslušném účtu je daňově uznatelná jen do výše příjmu z jejího prodeje, tedy každá částka zaúčtovaná při prodeji směnky na nákladový účet je daňově uznatelná jen do výše odpovídajícího výnosu.

V letech 2004-2005 bylo možné podle písm. zg) §24 ZDP uplatnit jako daňový náklad úhrn nákladů na deriváty do výše úhrnu příjmů z derivátů za zdaňovací období. Do úhrnu nákladů na deriváty a úhrnu příjmů z derivátů se zahrnovala i změna reálné hodnoty, o které nebylo účtováno při dílčím nebo konečném vypořádání.

Od roku 2008 se pro daň z příjmů případy prodeje cenných papírů dělí na dvě skupiny:

- a) prodeje akcií a podílů mateřské společnosti ve společnosti dceřiné, které jsou nově osvobozeny od daně, tedy hodnotu prodaných akcií nebo podílů nelze uplatnit jako daňový výdaj
- b) prodej ostatních cenných papírů – v tomto případě bude postupováno jako dosud.

4.2.1. Shrnutí

Dlouhodobý finanční majetek podnik nakupuje s cílem investovat volné peněžní prostředky a očekává výnos v podobě zhodnocení těchto aktiv.

Příjmy z držby některých cenných papírů tvoří samostatný základ daně. Jiné druhy samostatný základ daně netvoří a do daňových výdajů je možno zařadit výdaje související s jejich držbou.

§ 24 písm. r),w) a ze) ZDP uvádí výdaje, které lze uplatnit při prodeji cenných papírů.

Pro účel tohoto zákona jsou cenné papíry rozděleny na akcie /písm.w)/, směnky /písm.ze)/ a ostatní cenné papíry /písm.r)/.

Do roku 1998 při prodeji všech výše uvedených druhů cenných papírů neplatil žádný limit a do daňových nákladů se mohla tedy uplatnit i ztráta z prodeje. V dalších letech byl tento daňový náklad limitován výší příjmů z prodeje. Od roku 2004 je opět možné zahrnout hodnotu prodaných cenných papírů podle písm.r) do daňových nákladů bez omezení.

Změnu přinesla novela zákona v roce 2008. Nyní se pro účely daně z příjmů dělí cenné papíry v případě prodeje na dvě skupiny. Akcie a podíly mateřské společnosti jsou nově osvobozeny od daně a hodnotu těchto prodaných papírů tedy nelze uplatnit jako daňový výdaj. U ostatních cenných papírů se postupuje jako dosud.

4.3. Zaměstnanci

Významným druhem nákladů jsou ty, které souvisí se zaměstnanci. Jsou to v první řadě mzdy a pojistné na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení.

Mezi další výdaje, které souvisejí se zaměstnanci, patří náhrady cestovních výdajů, stravné, ubytování, náklady na pracovní a sociální podmínky zaměstnanců, příspěvek na penzijní připojištění a soukromé životní pojištění.

Do roku 2001 bylo podle §24 odst.2 písm.j) a k) ZDP možno uplatnit výdaje na bezpečnost a ochranu zdraví při práci, provoz závodních zdravotnických zařízení a péči o zdraví zaměstnanců, provoz středních odborných učilišť a vzdělávacích zařízení, provoz vlastních zařízení závodního stravování nebo příspěvky na stravování. Ty byly omezeny 55% ceny hlavních jídel. Dále podle písm. k) stejného paragrafu mohl zaměstnavatel uplatnit náklady na ubytování, dopravu a stravování zaměstnance při pracovních cestách a to maximálně do zákonem stanovené výše.

V roce 1996 přibýly pracovní právní nároky zaměstnanců umožněné kolektivní smlouvou s podmínkou, že nejsou zákonem jako náklad vyloučeny.

V dalších letech nezaznamenalo ustanovení §24 písm.j) ZDP žádné zásadnější změny. Výjimku tvoří ustanovení o nároku na stravování. Od roku 2007 zákon stanoví délku směny, při kterém lze uplatnit nárok na příspěvek na stravování na minimálně 3 hodiny.

Náhrady cestovních výdajů zaměstnanců nově od roku 2001 řeší odstavec zh). Daňově uznatelné jsou částky náhrad cestovních výdajů do výše stanovené zvláštním předpisem. Stejný postup se uplatní i při poskytnutí stravného při tuzemské pracovní cestě. Při zahraniční pracovní cestě má zaměstnanec nárok na zvýšené stravné až o 15% a kapesné do výše 40% stravného.

Podmínky uplatnění náhrad cestovních výdajů byly rozšířeny a upřesněny v roce 2004. Nárok na cestovní náhrady nevzniká zaměstnanci při přijetí do zaměstnání a při přeložení na vlastní žádost. Zaměstnanci, kteří při výkonu svého povolání musí často měnit pracoviště, mohou dostávat stravné podle podmínek sjednaných v kolektivní smlouvě. Do daňových nákladů si

nově mohou zaměstnavatelé uplatnit i jednorázové havarijní pojištění a pojištění léčebných výloh zaměstnance při zahraničních pracovních cestách.

Od roku 2007 jsou náhrady cestovních výdajů uznatelné podle zvláštních předpisů, např. zákoníku práce.

Další výdaje za zaměstnance, které si zaměstnavatel může uplatnit jako daňové náklady, je od roku 2001 příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění zaměstnance (§24 odst.2 písm.zj)/. Maximální výše tohoto příspěvku byla 3% úhrnu vyměřovacího základu zaměstnance. Dále může uplatnit příspěvek na životní pojištění zaměstnance, max. do výše 8.000,-Kč za zdaňovací období. Od roku 2008 jsou oba limity zrušeny.

V letech 2006-2007 bylo možno uplatnit jako daňový náklad výdaje na dopravu zaměstnanců do zaměstnání a ze zaměstnání. Podmínkou bylo, že doprava byla zajišťována zaměstnavatelem vlastními nebo pronajatými prostředky nebo smluvním dopravcem. Dalším výdajem, který bylo možno v tomto období uplatnit, byly výdaje na přechodné ubytování zaměstnance do výše 3.500,- Kč měsíčně. Tento výdaj byl omezen těmito podmínkami: nesmělo se jednat o ubytování v domě nebo v bytě, nesmělo jít o ubytování na pracovní cestě a obec, v níž se ubytování nacházelo, nesměla být shodná s obcí, v níž má zaměstnanec přechodné bydliště.

V souvislosti s novým zákoníkem práce došlo s účinností od 1.1. 2007 k novelizaci §24 odst.2 písm.j) ZDP. Za daňový výdaj se od tohoto data považují veškerá práva zaměstnanců vyplývající z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu zaměstnavatele, pracovní nebo jiné smlouvy, pokud ZDP nebo jiný předpis nestanoví jinak. Zároveň byl zrušen limit na příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění a soukromé životní pojištění.

4.3.1. Shrnutí

Významným druhem nákladů jsou ty, které podnikatel vynaloží na své zaměstnance. V první řadě to jsou mzdy a platba sociálního a zdravotního pojištění.

Zaměstnancům jsou také vypláceny cestovní náhrady, stravné, ubytování, náklady na pracovní a sociální podmínky zaměstnanců, v posledních letech i příspěvky na penzijní připojištění a soukromé životní pojištění zaměstnanců.

Daňově uznatelné výdaje na tyto účely upravuje § 24 odst. 2 písm. j) ZDP. Tento paragraf zaznamenal většinou jen upřesňující změny. V roce 1996 přibyly k výčtu daňových výdajů v tomto paragrafu nároky zaměstnanců umožněné kolektivní smlouvou. V souvislosti s novým zákoníkem práce v roce 2007 byly možnosti daňových výdajů podle tohoto předpisu rozšířeny o práva zaměstnanců vyplývající z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu zaměstnavatele, pracovní nebo jiné smlouvy.

Od roku 2001 přibylo do §24 odst.2 ZDP písmeno zh), které upravuje uznatelné náhrady cestovních výdajů. Podmínky těchto náhrad byly rozšířeny a upřesněny v roce 2004. Nově bylo možné uplatnit při zahraničních pracovních cestách havarijní pojištění a pojištění léčebných výloh zaměstnance.

Ostatní změny tohoto předpisu měly většinou jen upřesňující charakter.

4.4. Odpisy

Hodnotu dlouhodobého majetku nemůže podnikatel zúčtovat do nákladu přímo v momentu pořízení jednorázově, ale postupně v závislosti na průběhu skutečného opotřebení formou účetních odpisů. Pro daňové účely se používají odpisy daňové, které se od účetních často liší.

Postup při uplatňování daňových odpisů najdeme v zákoně o dani z příjmů v paragrafech 26-33 ZDP. Je zde vymezeno, co je a co není dlouhodobý majetek /§26/, který majetek je vyloučený z odpisování /§27/, kdo a za jakých podmínek může odpisovat /§28/, jak se stanoví vstupní cena /§29/. Pro určení délky odpisování je nutno majetek podle druhu zařadit do odpisových skupin /§30/. Podnikatel se může rozhodnout, jaký způsob odpisování zvolí. Odpisové sazby pro rovnoměrné odpisování najde v §31, odpisové koeficienty pro zrychlené odpisování v §32. V §33 je definováno, co je technické zhodnocení majetku, rekonstrukce a modernizace.

Dlouhodobý hmotný majetek je majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok. Pro daňové účely platí další kritérium, a to je cena. V roce 1993 byla minimální cena hmotného majetku stanovena na 10.000,- Kč, nehmotného 20.000,- Kč. O tři roky později se minimální cena zdvojnásobila. Další změna proběhla v roce 2001. Hodnota dlouhodobého hmotného majetku se zvýšila na 40.000,- Kč a zároveň z investičního majetku vypadl nehmotný majetek. Ten se do zákona znovu vrátil v roce 2004 v § 32a. Dolní hranice vstupní ceny se z 20.000,- Kč v roce 1993 zvýšila na 60.000,- Kč. Tento limit platí stále.

Limitace u osobních automobilů u finančního pronájmu se odrazila i v možnosti odpisů technického zhodnocení u nájemce. Od roku 2004 byla maximální cena tohoto zhodnocení včetně nájemného stanovena na 900.000,- Kč, o rok později na 1.500.000,- Kč.

Odpisovat dlouhodobý majetek může majitel, do roku 2001 měl na základě smlouvy s pronajímatelem tuto možnost i nájemce. Od tohoto roku může nájemce odepisovat jen technické zhodnocení.

Paragraf 29 ZDP řeší vstupní a zůstatkovou cenu hmotného majetku. Upravuje kdy se musí použít pořizovací a kdy reprodukční cena, jak se ocení majetek získaný ve vlastní režii. V roce 1998 přibylo stanovení vstupní ceny při poskytnutí dotace, v letech 2004-2005 maximální vstupní cena osobních automobilů.

Změny odpisových skupin a let odpisování jsou znázorněny v následující tabulce:

Tabulka č.3 – Přehled odpisových skupin

skupina	počet let odpisování					
	1993	1996	2001	2004	2005	2008
1	4	4	4	4	3	3
1a					4	
2	8	8	6	6	5	5
3	15	15	12	12	10	10
4	30	30	20	20	20	20
5	50	45	30	30	30	30
6				50	50	50

Zdroj: zákon č. 586/1992 Sb.

Kromě snižování počtu let odpisování u jednotlivých skupin byla v roce 2004 zavedena 6. odpisová skupina, do které byly zařazeny velké kancelářské budovy, hotely, nákupní střediska, muzea a podobné stavby. V roce 2005 byla dvoustopá motorová osobní vozidla zařazena do nově vytvořené skupiny 1a s dobou odpisování 4 roky. Od roku 2008 je tato skupina zrušena a motorová vozidla v ní zařazená přešla do skupiny 2 s dobou odpisování 5 let.

Následující dvě tabulky ukazují změny v sazbách pro rovnoměrné odpisování a koeficientech pro odpisování zrychlené:

Tabulka č.4 – Přehled odpisových sazeb při rovnoměrném odpisování / údaje jsou v %/

rok skup.	1. rok						další roky						zvýšená vstupní cena					
	1993	1996	2001	2004	2005	2008	1993	1996	2001	2004	2005	2008	1993	1996	2001	2004	2005	2008
1	14,2	14,2	14,2	14,2	20	20	28,6	28,6	28,6	28,6	40	40	25	25	25	25	33,3	33,3
1a					14,2						28,6						25	
2	6,2	6,2	8,5	8,5	11	11	13,4	13,4	18,3	18,3	22,25	22,3	12,5	12,5	16,7	16,7	20	20
3	3,4	3,4	4,3	4,3	5,5	5,5	6,9	6,9	8,7	8,7	10,5	10,5	6,7	6,7	8,4	8,4	10	10
4	1,4	1,4	2,15	2,15	2,15	2,15	3,4	3,4	5,15	5,15	5,15	5,15	3,4	3,4	5	5	5	5
5	1	1	1,4	1,4	1,4	1,4	2	2,25	3,4	3,4	3,4	3,4	2	2,25	3,4	3,4	3,4	4
6				1,02	1,02	1,02				2,02	2,02	2,02				2	2	2

Zdroj: zákon č. 586/1992 Sb.

Tabulka č.5 – Přehled odpisových koeficientů při zrychleném odpisování

rok	1. rok						další roky						zvýš.zůstatková cena						
	skup.	1993	1996	2001	2004	2005	2008	1993	1996	2001	2004	2005	2008	1993	1996	2001	2004	2005	2008
1		4	4	4	4	3	3	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	3	3
1a						4						5						4	
2		8	8	6	6	5	5	9	9	7	7	6	6	8	8	6	6	5	5
3		15	15	12	12	10	10	16	16	13	13	11	11	15	15	12	12	10	10
4		30	30	20	20	20	20	31	31	21	21	21	21	30	30	20	20	20	20
5		50	45	30	30	30	30	51	46	31	31	31	31	50	45	30	30	30	30
6					50	50	50				51	51	51				50	50	50

Zdroj: zákon č. 586/1992 Sb.

Od roku 1994 do konce zdaňovacího období 2004 mohl vlastník nebo nájemce v rámci leasingu při pořízení nebo prvním pronajmutí nového hmotného majetku odečíst od základu daně 10%, 15%, popř. 20% ze vstupní ceny příslušného majetku (tzv. odečet reinvestic).

V případě pořízení nového hmotného majetku lze od roku 2005 použít zvýšeného odpisu v 1. roce odpisování. Odpis zvýšený o 20% vstupní ceny může použít poplatník s převážně zemědělskou a lesní výrobou, odpis zvýšený o 15% poplatník, který je vlastníkem zařízení pro čištění a úpravu vod a odpis zvýšený o 10% první vlastník majetku zatříděného v odpisových skupinách 1 až 3.

Výjimkou z pravidla, že majetek může odpisovat jen vlastník, je nájem podniku. Tuto problematiku řeší od r. 2006 § 32b ZDP.

4.4.1. Shrnutí

Hodnota dlouhodobého majetku se do účetnictví promítne prostřednictvím odpisů ve formě oprávek. Pro účely stanovení daně z příjmů se použijí odpisy daňové, které se od účetních mohou lišit. Postup při uplatňování daňových odpisů je upraven v paragrafech 26 – 33 ZDP.

Pro daňové účely je jedním z kritérií zařazení předmětu do dlouhodobého majetku jeho cena. Její spodní hranice se od roku 1993 zvyšovala nejdříve z 10.000,-Kč na 20.000,- Kč v roce 1996, a v roce 2001 na 40.000,- Kč.

Kromě dlouhodobého hmotného majetku byl do roku 2001 odpisován i nehmotný dlouhodobý majetek. Ten je možno znovu odpisovat od roku 2004. Jako u hmotného majetku i u nehmotného se zvyšoval dolní limit vstupní ceny.

Stejně jako majitel, měl do roku 2001 možnost po vzájemné dohodě odpisovat pronajatý majetek i nájemce. Nyní může nájemce odpisovat pouze technické zhodnocení na tomto majetku.

K další změně došlo v počtu odpisových skupin. Těch bylo do roku 2003 pět, v roce 2004 přibyla 6. odpisová skupina a v roce 2005 se vyčlenila odpisová skupina 1a pro osobní motorová vozidla. Počet let odpisování v jednotlivých skupinách se postupně snižoval. Stejně tak docházelo ke snižování odpisových sazeb a koeficientů.

Další změny, které proběhly v jednotlivých novelách, většinou zpřesňují jednotlivá ustanovení.

4.5. Rezervy

Tvorbu rezerv a opravných položek upravuje zákon č.593/1992 Sb. Podnikatelé smí tvořit rezervy pouze na opravy hmotného majetku /§7/ a opravné položky k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnávacím řízení /§8/. Od roku 1997 je možné vytvářet opravné položky i k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31.prosinci 1994 /§8a/.

Rezervy na opravy hmotného majetku mohou vytvářet ti poplatníci, kteří mají k majetku vlastnické právo. Do roku 2006 měli tuto možnost i nájemci, kteří byli k opravě hmotného majetku smluvně zavázáni.

Podnikatelé mohou tvořit rezervy pouze na majetek zařazený do 2. a vyšší odpisové skupiny. Doba, po kterou se smí rezerva tvořit, byla zpočátku omezena pouze dolní hranicí / více než jedno zdaňovací období/. To se změnilo v roce 1998, kdy byla stanovena maximální doba tvorby rezervy takto:

- 2. odpisová skupina .....max. doba 5 let
- 3. odpisová skupina.....max. doba 8 let
- 4. odpisová skupina .....max. doba 12 let
- 5. odpisová skupina .....max. doba 16 let

Následující rok byla tato doba zkrácena na 3, 6, 8 a 10 let.

Způsob tvorby a podmínky čerpání rezervy, které v §7 upravují odstavce 4 a 5 se za dobu trvání tohoto zákona nezměnily.

Kromě rezerv na opravu hmotného majetku mohou podnikatelé daňový základ snížit tvorbou opravných položek k nepromlčeným pohledávkám. V roce 1997, kdy toto ustanovení vstoupilo v platnost, bylo možné tvořit opravnou položku do výše 20% hodnoty, pokud byla pohledávka

starší než 6 měsíců a do 33% hodnoty u pohledávky starší než 12 měsíců. Vyšší opravné položky bylo možno tvořit jen pokud byl podán návrh na zahájení řízení proti dlužníkovi. Výše opravné položky byla stanovena takto: Pokud od konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo více než

- a) 18 měsíců, až do výše 50% hodnoty pohledávky
- b) 24 měsíců, až do výše 66% hodnoty pohledávky
- c) 30 měsíců, až do výše 80% hodnoty pohledávky
- d) 36 měsíců, až do výše 100% hodnoty pohledávky.

Opravné položky se nemohly tvořit na pohledávky za společníky, akcionáři, mezi spojenými osobami a mezi osobami blízkými.

Od roku 2004 se pravidla zpřísnila a podnikatelé mohou bez zahájení řízení proti dlužníkovi odepsat pouze 20% pohledávky.

Další možnost, jak odepsat pohledávku, přinesla novela zákona v roce 2006. Podle nového paragrafu 8c mohou podnikatelé vytvořit opravnou položku až do výše 100% v případě, že její hodnota nepřesáhne částku 30.000,- Kč, od data splatnosti uplynul více než rok a celková hodnota pohledávek vůči témuž dlužníkovi není vyšší než 30.000,- Kč.

Poslední změna, týkající se tvorby opravných položek platí od roku 2008. Do výše 20% hodnoty bez zahájení řízení proti dlužníkovi se mohou vytvářet opravné položky pouze pokud je dluh menší než 200.000,- Kč.

4.5.1. Shrnutí

Tvorbu rezerv a opravných položek upravuje zákon č.593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů.

Jednou z možností, jak podnikatel může snížit svůj daňový základ, je tvorba rezervy na opravu hmotného majetku. Pravidla tvorby této rezervy upravuje § 7. Doba, po kterou lze rezervu tvořit, byla zpočátku omezena dolní hranicí, později byla stanovena maximální doba podle odpisových skupin, do kterých byl hmotný majetek zařazen.

Kromě tvorby rezerv na opravy je možno daňový základ snížit tvorbou opravných položek k nepromlčeným pohledávkám. Toto ustanovení vstoupilo v platnost v roce 1997. Výše, do jaké lze opravnou položku tvořit je od 20% hodnoty pohledávky starší než 6 měsíců do 100% hodnoty pohledávky starší než 36 měsíců. Podmínkou uplatnění vyšší opravné položky než 20% je zahájení řízení proti dlužníkovi.

5. Závěr

Cílem mé práce bylo zmapovat změny, které přinesl nový zákon o dani z příjmů. Do daňové reformy v roce 1993 tvořilo soustavu daní z příjmů několik na sobě nezávislých daní a odvodů. Tyto daně měly kořeny v éře socialismu a neodpovídaly potřebám tržního hospodářství, které se u nás po roce 1989 začalo rozvíjet. Proto bylo nutné nahradit stávající daňový systém novým. Nový zákon č.586/1992 Sb. sjednotil roztržitou soustavu několika zákonů o odvodech z příjmů do jedné právní úpravy. Děлил se na tři hlavní části – daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob a společná ustanovení.

V oblasti zdanění příjmů fyzických osob došlo postupně k několika zásadním změnám. Snižovala se daňová sazba a počet daňových pásem a v roce 2008 byla zavedena jednotná sazba daně 15%. Zároveň se zvyšovaly odpočitatelné položky. Od roku 2005 byl výčet slev na dani rozšířen o možnost slevy na vyživované dítě a daňový bonus. Dále bylo umožněno společné zdanění manželů, které bylo zrušeno v roce 2008.

Pro právnické osoby má velký význam postupné snižování sazby daně z příjmů, které zmírňuje jejich daňové zatížení.

Většina novel zákona o daních z příjmů reagovala především na postup transformace naší ekonomiky a na požadavky z praxe. Jen několik novel mělo zásadní charakter. Některé novelty reagovaly na změny v jiných zákonech, jiné pouze blíže upřesňovaly stávající stav.

V praktické části jsem analyzovala a porovnávala změny v jednotlivých novelách zákona u vybraných případů daňových nákladů, se kterými se podnikatelé při sestavování daňového přiznání běžně setkávají. Jedná se o pronájem, finanční majetek, výdaje za zaměstnance, rezervy a odpisy.

V oblasti daňově uznatelných nákladů, které jsem analyzovala, došlo k několika zásadním změnám. V roce 2008 bylo uzákoněno, že doba finančního pronájmu nesmí být kratší, než doba, za kterou by se pronajatý předmět daňově odepsal. Nově jsou od roku 2008 osvobozeny od daně akcie a podíly mateřské společnosti. Co se týká daňově uznatelných nákladů, vynaložených za zaměstnance, od roku 2007 se za ně považují veškerá plnění, na které má zaměstnanec nárok na základě kolektivní, pracovní nebo jiné smlouvy. V oblasti odpisů došlo od roku 1993 několikrát ke snížení odpisové sazby. Podle mého názoru měla velký význam pro podnikatele změna v zákoně o rezervách, která umožňuje 100% odpis pohledávek do 30.000,- Kč bez soudního řízení.

Při psaní této práce jsem zjistila, že snaha zákonodárců o co nejpřesnější formulace a snaha postihnout v zákoně všechny případy, které může praxe přinést, jsou na úkor přehlednosti a

srozumitelnosti tohoto zákona. Pro běžného uživatele je těžké se v tomto zákoně orientovat. V průběhu let se původně stručné a srozumitelné paragrafy rozrůstaly, přibývalo výjimek, které se řeší v jiné části zákona. Navrhovala bych příslušný zákon zjednodušit. Úplně bych oddělila ustanovení pro fyzické a pro právnické osoby. Základ daně fyzických osob bych rozdělila jen na tři dílčí základy – příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání a ostatní příjmy. Dále bych doporučovala zjednodušit znění jednotlivých paragrafů, aby byly srozumitelné i laikům, a jejich přehlednější členění. Myslím, že by se předešlo mnoha nechtěným daňovým únikům, které vznikají ze špatného pochopení znění zákona. V oblasti daňově uznatelných nákladů bych navrhovala uvést jen ty účetní náklady, které nejsou daňově uznatelné. Podle mého názoru velkou zátěž pro daňové poplatníky představuje také neustálé novelizování zákona – úprava účetního SW, školení účetních atd. Proto bych navrhovala, aby nový zákon o dani z příjmu, který se připravuje, byl navržen tak, aby se nemusel každý rok upravovat.

Použitá literatura

- Peková, J., Veřejné finance, úvod do problematiky, Praha: ASPI, a.s., 2005
- Vančurová, A., Láchová, L., Daňový systém 2006 aneb učebnice daňového práva, Praha: 1.VOX a.s., 2006
- Jaroš, T., Daň z příjmů právnických osob v účetnictví 2007/2008 praktický průvodce, Praha: GRADA Publishing, a.s., 2008
- Jindřichovská, I., Blaha, Z., Podnikové finance, Praha: Management Press, 2001
- Kubátová, K., Daňová teorie a politika, Praha: ASPI, a.s., 2006
- Kovanicová, D., Abeceda účetních znalostí pro každého, Praha: BOVA POLYGON, 2007
- Synek, M. a kol., Podniková ekonomika, Praha: C.H.Beck, 2000
- Pavel, J., Daňový systém ČR, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005

Zákon č.76/1952 Sb., o dani ze mzdy

Zákon č.36/1965 Sb., o dani z příjmů z literární a umělecké činnosti

Zákon č.389/1990 Sb., o dani z příjmů obyvatelstva

Zákon č.156/1989 Sb., o odvodech do státního rozpočtu

Zákon č.157/1989 Sb., o důchodové dani

Zákon č.586/1992 Sb., o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Poslanecká sněmovna ČR: Důvodové zprávy k novelám zákona č.586/1992 Sb., dostupné na:

<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t037600.htm>

<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t006100.htm>

<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t014700a.htm>

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=36&CT1=0>

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=615&CT1=0>

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=402&CT1=0>

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=1040&CT1=0>

Česká daňová správa: Přehled vývoje inkasa daní v ČR v letech 1993 až 1997, dostupné na:

<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-3EA9846C->

[F9932E47/cds/xsl/ceska_danova_sprava_7997.html?year=0](http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-3EA9846C-F9932E47/cds/xsl/ceska_danova_sprava_7997.html?year=0)

Ministerstvo financí ČR: Státní závěrečné účty, dostupné na:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet.html

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č.1: Přehled inkasa DPFO

Tabulka č.2: Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob

Tabulka č.3: Přehled odpisových skupin

Tabulka č.4: Přehled odpisových sazeb při rovnoměrném odpisování

Tabulka č.5: Přehled odpisových koeficientů při zrychleném odpisování

Graf č. 1: Přehled inkasa DPFO

Graf č. 2: Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob

Graf č. 3: Vývoj inkasa daně z příjmů fyzických a právnických osob

Graf č. 4: Podíl inkasa DPPO a DPFO na celkových rozpočtových příjmech

Schéma č. 1: Základ daně z příjmů fyzických osob

Schéma č. 2: Poplatníci daně z příjmů právnických osob

Schéma č. 3: Výpočet základu daně z příjmů právnických osob